

***Statenstuk* 2008-345**

Onderwijskansenplan Drenthe 2008-2011

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Cultuur en Welzijn op 17 september 2008
- provinciale staten op 8 oktober 2008
- fatale beslisdatum: 8 oktober 2008

Behandeld door mevrouw C. van Liere, telefoonnummer (0592) 36 56 85, e-mail
c.vanliere@drenthe.nl

Portefeuillehouder: mevrouw A. Haarsma

Inleiding

Ons college heeft in het Collegeprogramma 2007-2011 stevige ambities opgenomen om bij te dragen aan maximale onderwijskansen voor alle kinderen in Drenthe. Er wordt voorgesteld om voor een periode van tien jaar een structureel regioplan op te stellen om een kwaliteitsslag in het basisonderwijs in Drenthe tot stand te brengen, met name op het gebied van de reken- en taalprestaties. In eerste instantie zal de focus gericht zijn op de sociaaleconomisch zwakkere regio's (Zuidoost, Veenkoloniën en Zuidwest-Drenthe). Het streven is om op termijn ook de andere Drentse regio's te betrekken.

Uit diverse onderzoeken blijkt dat er in Noord-Nederland sprake is van forse en structurele achterstanden in het onderwijs. Via het onderwijskansenbeleid is er in de afgelopen jaren al veel geïnvesteerd om dit te verbeteren. Gezien de ernst van de problematiek in Drenthe blijft inzet in onderwijskansen noodzakelijk. Zowel door het onderwijsveld als door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) wordt het belang van een gezamenlijke aanpak hierbij onderschreven. Ook de Inspectie voor het Onderwijs is van mening dat de betrokkenheid van de verschillende partijen een positief effect heeft op de onderwijskwaliteit. Dat de provincie hierin een stimulerende en aanjagende rol wil spelen wordt door eenieder als meerwaarde gezien. Het vliegwieleffect is al tijdens de voorbereiding van dit Onderwijskansenplan zichtbaar geworden. Zowel het ministerie, gemeenten en schoolbesturen hebben hun medewerking toegezegd aan een integrale aanpak en ondersteunen dit door middel van cofinanciering.

In het Onderwijskansenplan wordt samenhang aangebracht tussen de verschillende projecten. Het onderwijsveld initieert de projecten en is verantwoordelijk voor de inhoud en de uitvoering ervan.

In de Voorjaarsnota 2008 die in juli jl. door uw staten is aangenomen is het Drents Onderwijskansenplan reeds aangekondigd.

Om onderwijsverbeteringen goed op de rails te krijgen en resultaten zichtbaar te maken op leerlingenniveau, is veel tijd nodig. Uit ervaringen blijkt een periode van vier of vijf jaar te kort voor duurzame veranderingen en wordt geadviseerd te werken met een tijdpad van ongeveer tien jaar.

Dit meerjarig Onderwijskansenplan is, samen met het onderwijsveld, opgesteld om de onderwijsambities waar te maken. Het is een onderdeel van de Sociale agenda: de uitwerking van één van de twee ambities uit het hoofdstuk Mijn ontwikkeling. In dit plan wordt de periode 2008-2011 beschreven, met een doorkijkje naar de periode daarna (2011-2018). Tevens geeft het een beeld van de middelen die daartoe in 2008 en 2009 worden ingezet en die in 2010 en 2011 nog nodig zijn. Ieder jaar zullen de plannen worden geactualiseerd en waar nodig bijgesteld.

Advies

1. Het Onderwijskansenplan Drenthe 2008-2011 vaststellen, inclusief de provinciale financiering.
2. Het Uitvoeringsprogramma 2008/2009 voor kennisgeving aannemen.

Beoogd effect

De onderwijsambitie in het Collegeprogramma Kiezen voor de kracht van Drenthe leidt tot de volgende (langetermijn)doelstelling:

- over 10 jaar is het onderwijsniveau in Drenthe minstens gelijk aan het landelijk niveau.

Het succes van dit Onderwijskansenplan 2008-2011 staat of valt met samenwerkingsverbanden en -relaties tussen verschillende (onderwijs)partners in de provincie Drenthe en zijn cruciaal voor het behalen van doelstelling om het onderwijsniveau in Drenthe te verbeteren.

De provincie richt haar inspanningen dan ook vooral op de totstandkoming en het ondersteunen van een optimale context:

- bevorderen van samenwerking tussen de diverse actoren en belanghebbenden in de (onderwijs)keten
- stimuleren van het uitvoeren van projecten die bijdragen aan het realiseren van de (langetermijn)doelstelling

Volgens gegevens van de Inspectie voor het Onderwijs heeft Drenthe relatief veel zeer zwakke scholen. De taal- en rekenprestaties liggen onder het landelijk gemiddelde. Taalstimulering in de voor-schoolse periode heeft een positief effect, vooral als dit naadloos aansluit op de vroegschoolse periode. Verder blijkt uit de Drentse onderwijsmonitor 2007 dat de deelname aan het voortgezet onderwijs voor Drenthe afwijkt van het landelijk gemiddelde (lager vwo-deelname; hoger vmbo-deelname). De rol die ouders, leerkrachten en leidsters bij dit alles hebben is cruciaal.

Om de langetermijndoelstelling te halen wordt er in de periode 2008-2011 vooral ingezet op deskundigheidsbevordering ten aanzien van de volgende speerpunten:

- verhogen taal- en rekenprestaties
- vergroten ouderbetrokkenheid
- betere aansluiting (doorgaande (leer)lijnen)

Om de ontwikkelingen en resultaten te kunnen volgen wordt er veel belang gehecht aan monitoring, onderzoek en informatie.

Intensief inzetten op onderwijsachterstanden zal een positief effect hebben, zowel op de ontwikkelingskansen van kinderen, als op de kwaliteit van de onderwijsorganisaties en de maatschappelijke context.

Op grond van de ervaringen en resultaten van de eerste fase wordt in 2011 opnieuw vastgesteld welke speerpunten nodig zijn om de lange termijndoelstelling te behalen.

Argumenten

1.1. *Het opleidingsniveau in Drenthe ligt onder het landelijk gemiddelde. Met het Onderwijskansenplan wordt, samen met de partners uit het onderwijsveld, ingezet op het terugdringen van onderwijsachterstanden en het maken van een kwaliteitsslag in het (basis)onderwijs.*

2.1. *In het Uitvoeringsprogramma 2008/2009 staat de concrete uitwerking van het Onderwijskansenplan beschreven.*

Uitvoering

Tijdsplanning

2008-2018: Onderwijskansenplan

2008-2011: Eerste fase Onderwijskansenplan

2008-2009: Uitvoeringsprogramma 2008/2009

Financiën (bedragen x €1.000,--)	2008	2009	2010	2011
Totale kosten	651	2845	2605	1480
Bijdragen van derden	501	2345	2105	980
Lasten voor de provincie	150	500	500	500

Begroting

Programmanummer: 2. Samenleving met samenhang, Werken & Leren

Dekking

Programmanummer: 6. Middelen, Financiering en algemene dekking middelen (Stimuleringsfonds Drentse Projecten)

Monitoring en evaluatie

De faciliterende en regisserende rol van de provincie moet het onderwijs stimuleren om aan genoemde doelstellingen (verder) te werken. De evaluaties van de diverse projecten leveren gegevens op waaruit moet blijken of de vooraf vastgestelde resultaten gehaald zijn.

Resultaten op een meer overalniveau worden aangetoond door gegevens van onder andere het CITO, de Inspectie voor het Onderwijs en de Drentse Onderwijsmonitor.

Extern betrokkenen

Ministerie OCW, gemeenten, schoolbesturen, voorschoolse organisaties.

Communicatie

Na vaststelling van het Onderwijskansenplan gaat er een persbericht uit.

Bijlagen

1. Drents plan Onderwijskansen 2008-2011, inclusief Uitvoeringsprogramma 2008/2009

Ter inzage in de leeskamer

Niet van toepassing.

Assen, 27 augustus 2008

Kenmerk: 35/5.3/2008009868

Gedeputeerde staten van Drenthe,

A. Haarsma, voorzitter

J.M. Imhof, secretaris

jk/coll.

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van Drenthe van 27 augustus 2008, kenmerk 35/5.3/2008009868;

BESLUITEN:

het Onderwijskansenplan Drenthe 2008-2011 vast te stellen en hiervoor € 1,65 miljoen beschikbaar te stellen uit het Stimuleringsfonds Drentse projecten, zoals aangegeven in de Voorjaarsnota.

Assen, 8 oktober 2008

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

jk/coll.

Onderwijskansenplan Drenthe 2008-2011

INLEIDING

Het college van gedeputeerde staten heeft in het Collegeprogramma 2007-2011 stevige ambities opgenomen om bij te dragen aan maximale onderwijskansen voor alle kinderen in Drenthe. Er wordt voorgesteld om voor een periode van tien jaar een structureel regioplan op te stellen om een kwaliteitsslag in het basisonderwijs in Drenthe tot stand te brengen, met name op het gebied van de reken- en taalprestaties. In eerste instantie zal de focus gericht zijn op de sociaaleconomisch zwakkere regio's (Zuidoost, Veenkoloniën en Zuidwest-Drenthe). Het streven is om op termijn ook de andere Drentse regio's te betrekken.

Om onderwijsverbeteringen goed op de rails te krijgen en resultaten zichtbaar te maken op leerlingenniveau, is veel tijd nodig. Uit ervaringen blijkt een periode van vier of vijf jaar te kort voor duurzame veranderingen en wordt geadviseerd te werken met een tijdpad van ongeveer tien jaar¹.

Dit meerjarig Onderwijskansenplan is, samen met het onderwijsveld, opgesteld om de onderwijsambities waar te maken. Het is een onderdeel van de Sociale agenda: de uitwerking van één van de twee ambities uit het hoofdstuk Mijn ontwikkeling. In dit plan wordt de periode 2008-2011 beschreven, met een doorkijkje naar de periode daarna (2011-2018).

In hoofdstuk 1 wordt aangegeven waarom de provincie Drenthe een rol wil spelen op het gebied van onderwijskansen. Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van het project en tot welke resultaten dit moet leiden. In de hoofdstukken 3 en 4 staat hoe de resultaten worden gevolgd. Ten slotte wordt in hoofdstuk 5 de financiële onderbouwing gegeven.

In de bijlagen zijn respectievelijk opgenomen: een samenvatting van de voorbereidende activiteiten in de periode 2007/2008 en de geplande activiteiten voor 2008/2009 (Uitvoeringsprogramma). De begroting staat in het financieel overzicht.

---

¹ Sardes (2006) Nieuw Drents Onderwijspeil

1. PROJECTVOORBEREIDING

1.1. Aanleiding

Diverse onderzoeken² laten zien dat het opleidingsniveau in Drenthe onder het landelijk gemiddelde ligt. Het belang van kennis en scholing wordt in de huidige maatschappij steeds groter. Door hierin te investeren krijgt de Drentse burger meer kans op werk en een positief toekomstperspectief. Hoe eerder er zorg en aandacht is voor eventuele achterstanden bij kinderen, hoe beter ze geholpen kunnen worden. Met name in de voorschoolse periode en in het primair onderwijs liggen hiervoor veel kansen.

Tevens blijkt ook uit diverse onderzoeken dat het wegwerken van onderwijsachterstanden bij jeugdigen een positief effect heeft op de vraag naar (jeugd)zorg.

In Noord-Nederland is sprake van forse en structurele achterstanden in het onderwijs, met name in de sociaaleconomisch zwakkere regio's. Hoewel de provinciale overheid slechts beperkte wettelijke verantwoordelijkheden heeft op het terrein van onderwijs, voert ze al jarenlang beleid op dit gebied. Gezien de ernst van de problematiek in Drenthe blijft inzet in onderwijskansen noodzakelijk. Hiervoor zal er langdurig en fors geïnvesteerd moeten worden. Inzet van de provincie op het terrein van onderwijskwaliteit heeft budgettaire consequenties: duurzame veranderingen vergen een structureel budget voor geruime tijd.

Zowel door de schoolbesturen en gemeenten alsook de Inspectie voor het Onderwijs en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) wordt het belang van een gezamenlijke aanpak bij het terugdringen van onderwijsachterstanden onderschreven. Betrokkenheid en samenwerking tussen de verschillende partijen heeft een positief effect op de onderwijskwaliteit. De provincie wil hierin een stimulerende en aanjagende rol spelen. Dit wordt door eenieder als meerwaarde gezien. Het vliegwieleffect is al tijdens de voorbereiding van dit Onderwijskansenplan zichtbaar geworden. Zowel het ministerie, gemeenten als schoolbesturen hebben hun medewerking toegezegd aan een integrale aanpak en ondersteunen dit door middel van cofinanciering.

In het Onderwijskansenplan wordt samenhang aangebracht tussen de verschillende projecten. Het onderwijsveld initieert de projecten en is verantwoordelijk voor de inhoud en de uitvoering ervan.

1.2. Achtergrondinformatie

Onderzoek³ toont aan dat de oorzaak van onderwijsachterstanden niet ligt bij de eventuele lagere intelligentie van de kinderen, maar vooral bij het weinig uitdagende sociaaleconomisch en maatschappelijk klimaat. Hierdoor zijn de ambities van ouders en leerkrachten minder hoog.

Het functioneren en presteren van leerlingen op school hangt voor een groot deel samen met hun sociaaleconomische achtergrond. Ouderbetrokkenheid "vanuit huis" (educatief klimaat, autoritaire opvoeding, helpen bij huiswerk) heeft meer invloed dan ouderbetrokkenheid op school, zoals participatie in het schoolbestuur of vrijwilligerswerk⁴.

---

² Mulder, L. en J. Kloprogge (ITS/Sardes 2001), Nieuwe kansen voor onderwijs in Drenthe; Vegt, A.L. van der en J. van Velzen (Scoop/Sardes 2002), Dilemma's in het groen; Ruijven, B. van (Fryske Akademie 2003), Voorsprong of achterstand.

³ Vegt, A.L. van der en J. van Velzen (Scoop/Sardes 2002), Dilemma's in het groen.

⁴ Drs. M. Dijk en Dr. S. Doolaard (Literatuurstudie GION, 2007), Ouders op school? Of de school in huis?

In Drenthe ligt het aandeel autochtone leerlingen met laag opgeleide ouders hoger dan het landelijk gemiddelde⁵. Scholen met veel kinderen van laag opgeleide autochtone ouders hebben een zwakker leerstofaanbod dan anders samengestelde scholen. Ook de kwaliteit van de interne zorgstructuur blijft achter⁶.

Door de dunbevolktheid van het gebied zijn er relatief veel kleine scholen in Drenthe en kan de fysieke afstand naar voortgezet onderwijs groot zijn. Dit laatste kan leiden tot de keuze voor een lager opleidingsniveau.

Samenvattend kan geconcludeerd worden dat het onderwijs in de provincie Drenthe een aantal specifieke knelpunten kent, waar verandering alleen mogelijk is door een gerichte aanpak.

1.3. Provinciaal onderwijsbeleid

In de afgelopen jaren is er op verschillende manieren gestalte gegeven aan het provinciale onderwijsbeleid:

Motie M 13 en Drentse Onderwijsagenda

In 2006 hebben provinciale staten een motie aangenomen (motie M13), waarmee een extra financiële impuls gegeven is aan het verbeteren van de sociaaleconomische situatie in Drenthe, in het bijzonder in Zuidoost-Drenthe. Onderwijskansen is hierbij één van de thema's.

Voor de uitvoering van motie M13 is aansluiting gezocht bij de Drentse Onderwijsagenda: Onderwijs werkt! (december 2006). De ambitie voor het onderwijskansenbeleid in de Drentse Onderwijsagenda is als volgt geformuleerd:

- *De taal – en rekenprestaties in het primair onderwijs zijn sterk verbeterd*

De extra middelen vanuit motie M13 zijn besteed aan diverse projecten die een bijdrage leverden aan het realiseren van deze ambitie, onder andere taalanalyses + taalbeleidsplannen voor basisscholen, deskundigheidsbevordering op gebied van taal voor kinderopvangleidsters, een rekenproject, een project taal/lezen in de doorgaande lijn primair-voortgezet onderwijs.

Over de resultaten van motie M13 zijn provinciale staten in oktober 2007 geïnformeerd.

Collegeprogramma 2007-2011

In het collegeprogramma "Kiezen voor de kracht van Drenthe" heeft het college de ambitie opgenomen om :

- *Een bijdrage te leveren aan het maken van een kwaliteitsslag van het onderwijs in Drenthe, met de focus op Zuidoost-Drenthe, Veenkoloniën en Zuidwest-Drenthe*

Sociale Agenda 2009-2012

In 2008 zijn de voorbereidingen voor het nieuwe sociale beleid 2009-2012 van de provincie van start gegaan. In juni 2008 was de conceptversie Sociale agenda 2009-2012 (viermaal het verschil met één rode draad) klaar. Het uitgangspunt van het hoofdstuk Mijn Ontwikkeling "elke jeugdige heeft de kans heeft op een optimale schoolloopbaan" leidt tot de volgende ambities.

- *De taal- en rekenprestaties komen overeen met landelijke cijfers*
- *Deelname aan het voortgezet onderwijs komt overeen met landelijke cijfers*
- *Elke jongere verlaat het onderwijs met een voldoende kwalificatie voor een goede start op de arbeidsmarkt*

Deze ambities worden via twee programma's gerealiseerd, waarvan dit Onderwijskansenplan er één is.

⁵ Sociaal Rapport Drenthe 2008.

⁶ Inspectie van het Onderwijs, De staat van het onderwijs/Onderwijsverslag 2007/2008.

Om de verschillende vraagstukken integraal te benaderen is er uitdrukkelijk aandacht voor de verbindingen tussen de verschillende thema's. Voor Mijn Ontwikkeling zijn dat vooral:

- Mijn Jeugd: de verbinding leggen tussen de voorschoolse voorzieningen, het onderwijs en de Centra voor Jeugd en Gezin. Meer vorm en inhoud geven aan het vroegtijdig signaleren en zo nodig doorverwijzen.
- Mijn Dag: via dagarrangementen en combinatiefuncties wordt een doorlopend aanbod van opvang, onderwijs, overblijfvoorzieningen, welzijns- en culturele activiteiten gerealiseerd. Dit aanbod wordt afgestemd op de ontwikkeling van de jeugdigen.

1.4. Rol provincie

Wettelijk gezien beperkt de taak van de provincie op het gebied van onderwijs zich tot advisering over de spreiding van voorzieningen in het voortgezet onderwijs. Via de (nieuwe) Wet op de jeugdzorg is er een goede samenwerking ontstaan tussen provincie en onderwijs rondom vroegsignalering (Zorg Advies Teams).

Het bestrijden van onderwijsachterstanden in plattelandsgebieden is een opgave die niet onderschat moet worden. Zoals uit 1.1. en 1.2. blijkt heeft Drenthe te maken met ernstige onderwijsachterstanden. Extra middelen en inzet zijn nodig om te komen tot een hoger onderwijsniveau. De provincie wil graag bijdragen aan het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs, om zo meer kansen te bieden voor alle inwoners van Drenthe. Op termijn zullen hierdoor ook maatschappelijke en sociaaleconomische effecten merkbaar zijn.

In het onderwijs zijn de bestuurlijke verhoudingen in de afgelopen jaren veranderd. Het rijk heeft meer taken en verantwoordelijkheden toebedeeld aan de schoolbesturen, vanuit het achterliggende idee dat dit bijdraagt aan een betere kwaliteit van het onderwijs⁷.

Het parlementaire onderzoek naar onderwijsvernieuwing (commissie Dijsselbloem, 2008) benadrukt de verschillende verantwoordelijkheden: de overheid richt zich op het vaststellen van kerndoelen en het scheppen van voorwaarden (wat) en de schoolbesturen staan voor de uitvoering (hoe).

Uit de reacties van het onderwijsveld in Drenthe blijkt dat het provinciale onderwijskansenbeleid als een welkome ondersteuning wordt gezien. De ambities van de provincie zijn door alle partners onderschreven. Er is draagvlak voor de rol die de provincie hierin wil vervullen. De onafhankelijke en bovenregionale positie van de provincie maakt het mogelijk initiatieven met elkaar te verbinden, partijen met elkaar in contact te brengen en opbrengsten te verspreiden. De provincie richt haar beleid dus niet op onderwijskundige aangelegenheden, maar wel op het stimuleren en faciliteren van de partijen, die primair verantwoordelijk zijn voor het onderwijs. Hierdoor maakt de provincie het mogelijk om intensiever met onderwijsvernieuwing aan de slag te gaan.

In aanvang zal de provincie een aanjagende en regisserende rol vervullen. Deze rol zal gaandeweg het project veranderen in een meer ondersteunende en faciliterende. Het realiseren van de doelstellingen wordt steeds meer een gezamenlijke verantwoordelijkheid, waarbij de verantwoordelijkheden voor de realisatie van de schoolbesturen en gemeenten groter worden.

In de samenwerking met gemeenten, onderwijs en voorschoolse organisaties moeten dan ook duidelijke afspraken gemaakt worden over ieders rol en verantwoordelijkheid. De afspraken die met de gemeenten gemaakt worden over de uitvoering van de Sociale agenda (waar het Onderwijskansenplan een onderdeel van is) worden vastgelegd in zgn. sociale allian-

---

⁷ Monique Turkenburg (Sociaal en Cultureel Planbureau, 2008), De school bestuurd.

ties. Afspraken met de andere partners, zoals schoolbesturen en voorschoolse organisaties moeten hierin ook een plek krijgen.

Omdat het Ministerie van OCW ook actief meewerkt om onderwijsachterstanden in Noord-Nederland te verminderen, is de verwachting dat er in de toekomst extra middelen naar deze regio gaan. De beschikbare middelen moeten in balans zijn met uit te voeren projecten. In nauw overleg met het ministerie en het onderwijsveld zal de provincie zich hierbij flexibel opstellen en haar rol steeds kritisch bekijken. Dit kan consequenties hebben voor het provinciale onderwijsbeleid.

1.5. Voorbereiding Onderwijskansenplan

Op grond van de ambitie van het college, de ervaringen vanuit de Drentse Onderwijsagenda en de uitgangspunten van de Conceptversie Sociale Agenda, zijn er in het schooljaar 2007/2008 voorbereidende activiteiten geweest om te komen tot plannen in de regio's: Zuidoost, Veenkoloniën en Zuidwest. In Zuidoost-Drenthe en de Veenkoloniën is sprake van overlap, zowel fysiek als qua problematiek. Daarom zijn deze regio's samengevoegd tot één regio in dit Onderwijskansenplan.

Om tot een goede samenwerking te komen is contact gelegd met de belangrijkste partners in het onderwijsveld: gemeenten, schoolbesturen en voorschoolse organisaties en zijn er tal van gesprekken en initiatieven geweest om gezamenlijk tot plannen te komen. In bijlage 1 vindt u hiervan per regio een samenvatting gegeven.

In het schooljaar 2007/2008 is er een aantal keren (bestuurlijk) overleg geweest met het Ministerie van OCW. Het ministerie heeft oog voor de specifieke onderwijsproblematiek in Noord-Nederland en ziet deze regio dan ook als prioriteit wanneer het gaat om (extra) stimuleringsmiddelen. De staatssecretaris volgt de ontwikkelingen in Drenthe en vindt de rol van de provincie hierbij positief.

2. PROJECTBESCHRIJVING

2.1. Doel van het project

In het Collegeprogramma "Kiezen voor de kracht van Drenthe" staat de onderwijsambitie van de provincie voor de komende tien jaar beschreven. Dit leidt tot de volgende (langetermijn)-doelstelling:

- Over 10 jaar is het onderwijsniveau in Drenthe minstens gelijk aan het landelijk niveau.

Het succes van dit Onderwijskansenplan 2008-2011 staat of valt met samenwerkingsverbanden en –relaties tussen verschillende (onderwijs)partners in de provincie Drenthe en zijn cruciaal voor het behalen van doelstelling om het onderwijsniveau in Drenthe te verbeteren.

De provincie richt haar inspanningen dan ook vooral op de totstandkoming en het ondersteunen van een optimale context:

- bevorderen van samenwerking tussen de diverse actoren en belanghebbenden in de (onderwijs)keten;
- stimuleren van het uitvoeren van projecten die bijdragen aan het realiseren van de (lange termijn) doelstelling.

2.2. Speerpunten 2008-2011

Nadere analyse moet in deze periode meer informatie opleveren over de specifieke Drentse onderwijssituatie, zodat er steeds gericht en met een gezamenlijke focus aan de doelen gewerkt kan worden.

In de eerste fase gaan we uit van meer algemene informatie over de Drentse onderwijssituatie. Volgens gegevens van de Inspectie voor het Onderwijs heeft Drenthe relatief veel zeer zwakke scholen. De taal- en rekenprestaties liggen onder het landelijk gemiddelde. Taalstimulering in de voorschoolse periode heeft een positief effect, vooral als dit naadloos aansluit op de vroegschoolse periode. Verder blijkt uit de Drentse onderwijsmonitor 2007 dat de deelname aan het voortgezet onderwijs voor Drenthe afwijkt van het landelijk gemiddelde (lager vwo-deelname; hoger vmbo-deelname). De rol die ouders, leerkrachten en leidsters bij dit alles hebben is cruciaal.

Om de langetermijndoelstelling te halen wordt er daarom in de periode 2008-2011 vooral ingezet op deskundigheidsbevordering ten aanzien van de volgende speerpunten.

- verhogen taal- en rekenprestaties
- vergroten ouderbetrokkenheid
- betere aansluiting (doorgaande (leer)lijnen)

Om de ontwikkelingen en resultaten te kunnen volgen, wordt er veel belang gehecht aan monitoring, onderzoek en informatie.

Vervolg na 2011

Op grond van de ervaringen en resultaten van de eerste fase wordt in 2011 opnieuw vastgesteld welke speerpunten nodig zijn om de lange termijndoelstelling te behalen.

2.3. Uitvoering

Vanaf schooljaar 2008/2009 worden er activiteiten uitgevoerd, die vallen binnen de doelstelling en speerpunten van dit Onderwijskansenplan. Uitgaande van een gezamenlijke focus, zullen de activiteiten steeds meer onderdeel worden van een samenhangend plan. Het is een dynamisch proces, dat steeds bijgestuurd wordt op grond van evaluatie: per jaar komt er een uitvoeringsplan en wordt er gerapporteerd over de resultaten.

Een aantal projecten is gestart in het kader van motie M13 en loopt door als onderdeel van het Onderwijskansenplan 2008-2011.

In bijlage 2 staat het overzicht van de reeds geplande activiteiten voor de periode september 2008-december 2009. Het proces om te komen tot een gezamenlijk onderwijskansenbeleid is volop in beweging, wat tot nieuwe projecten kan leiden. In de begroting is hiervoor ruimte.

3. RESULTATEN ONDERWIJSKANSENPLAN 2008-2011

3.1. Opbrengsten

In hoofdstuk 1 is beschreven dat onderwijsachterstanden van invloed zijn op verschillende niveaus van onze samenleving. Intensieve inzet hierop zal een positief effect hebben op zowel de ontwikkelingskansen van kinderen, als op de kwaliteit van de onderwijsorganisaties en op maatschappelijke context.

Op de verschillende niveaus worden de volgende opbrengsten verwacht:

Voor kinderen:

- hogere taalopbrengsten, wat zich doorvertaalt in het totale leervermogen van kinderen
- stijging bereik doelgroepkinderen met VVE (voor- en vroegschoolse educatie)
- een dekkend aanbod van voorschoolse educatie
- hoger percentage kinderen dat onvertraagd doorstroomt naar groep 3 van de basisschool

Voor voorschoolse organisaties/onderwijs:

- vermindering aantal zeer zwakke scholen
- kwaliteit leidsters en leerkrachten ten aanzien van ontwikkelingsstimulering, instructie en passend onderwijs gaat omhoog
- het professioneel leren in en tussen organisaties neemt aantoonbaar toe
- betrokken ouders die de ontwikkeling van hun kinderen ondersteunen

Voor de maatschappelijke agenda:

- organisaties hebben nadrukkelijker een focus op een gemeenschappelijke agenda
- organisaties werken aan een gezamenlijk resultaat, wat zich vertaalt in het verbeteren van de leefbaarheid en sociale cohesie in de regio's

3.2. Resultaten Onderwijskansenplan 2008-2011

Onderzoek moet aantonen in hoeverre er aan het eind van de periode 2008-2011 sprake is van een "samenhangend stelsel" (2.1) van voorzieningen in de hele onderwijsketen (horizontale samenhang: tussen onderwijsvoorzieningen op gelijk niveau; verticale samenhang: tussen onderwijsvoorzieningen met verschillend niveau).

Of deze samenhang bevorderd is door de inzet van de provincie kan alleen in beschrijvende zin geëvalueerd worden, omdat het hier veel meer om kwaliteit gaat dan om kwantiteit. Jaarlijkse evaluatie van de samenwerking en van de projecten geeft hierin inzicht.

Verbeteringen bij genoemde speerpunten (2.2) in de periode 2008-2011 kunnen alleen gemeten worden, wanneer er bij de start van dit Onderwijskansenplan gegevens beschikbaar zijn. Op een aantal onderdelen is dit voor heel Drenthe mogelijk:

- deelname aan voor- en vroegschoolse educatie (VVE)
(uitgangspunt is de Drentse onderwijsmonitor 2008, waarin voor het eerst VVE-gegevens worden opgenomen)
- deelname aan de hogere vormen van voorgezet onderwijs
(uitgangspunt is Drentse onderwijsmonitor 2007)
- taalprestaties
(uitgangspunt is Drentse onderwijsmonitor 2008, waarin voor het eerst taalprestaties opgenomen worden)
- scores van de CITO-eindtoets voor Drenthe

4. MONITORING EN EVALUATIE

De faciliterende en ondersteunende rol van de provincie moet het onderwijs stimuleren om aan genoemde doelstellingen (verder) te werken. De primair verantwoordelijken voor onderwijsinhoudelijke verbeteringen zijn de schoolbesturen en de lokale overheid (Lokaal Educatieve Agenda's). De provincie heeft hierop geen directe invloed en is voor de resultaten afhankelijk van hen.

De evaluaties van de diverse projecten leveren gegevens op waaruit moet blijken of de vooraf vastgestelde doelen van het project behaald zijn.

Resultaten op een meer overall niveau zullen aangetoond moeten worden door gegevens van onder andere het CITO, de Inspectie voor het Onderwijs en de Drentse Onderwijsmonitor.

Jaarlijks worden de projecten geëvalueerd. Deze evaluaties worden betrokken bij het opstellen van de nieuwe uitvoeringsprogramma's (cyclisch proces).

5. FINANCIËLE TOELICHTING

In het financiële overzicht staat de begroting van het Onderwijskansenplan 2008-2011. Hierna volgt een toelichting.

Bij alle projecten die onderdeel zijn van dit Onderwijskansenplan moet sprake zijn van cofinanciering. Dit gaat zowel om reguliere als om extra middelen.

In de Voorjaarsnota is € 200.000,-- (Stimuleringsfonds Drentse projecten) opgenomen voor 2008. Omdat de voorbereiding van het Onderwijskansenplan meer tijd heeft gevraagd dan was voorzien, wordt er later gestart met de uitvoering. Dit heeft tot gevolg dat er minder middelen ingezet worden in 2008 (€ 150.000,--).

Algemeen

- De provincie en gemeenten stellen al vanaf het begin middelen beschikbaar voor de Drentse Onderwijsmonitor. Omdat deze monitor voor het Onderwijskansenplan van grote waarde is, zijn hiervoor kosten opgenomen. Door het samenvoegen van de Onderwijsmonitor met de Drentse Jeugdmonitor kan de financiering op termijn gewijzigd worden.
- Samen met de provincies Groningen en Friesland is er in 2007 subsidie beschikbaar gesteld voor de website Kansencentrum. Op deze website staan voorbeelden en resultaten van het onderwijskansenbeleid in de noordelijke provincies. Deze voorziening is zeer geschikt om voor ervaringen en resultaten van het Onderwijskansenplan 2008-2011 breed te verspreiden.
- Proceskosten zijn bestemd voor het organiseren van onder andere conferenties, workshops of extra onderzoek, om samenhang te brengen tussen de verschillende projecten van het Onderwijskansenplan.

Zuidoost-Drenthe

0-4 jarigen

- Het rijk heeft een bedrag van 1,6 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de Kwaliteitsimpuls 0-4 jarigen in Zuidoost-Drenthe/Veenkoloniën (periode september 2008-december 2010) om het taalniveau van de (doelgroep)kinderen te verhogen. Het rijk verwacht een gezamenlijke bijdrage van gemeenten en provincie voor deze periode van 500.000 euro (in het financieel overzicht zit dit in de totaalbedragen voor Zuidoost-Drenthe/Veenkoloniën). Dit bedrag mag ook ingezet worden voor vroegschoolse educatie (groepen 1 en 2) binnen de regio.

4-18 jarigen

- Vanuit de regeling Taalpilots voor het primair onderwijs komt er € 300.000,-- per jaar voor Zuidoost-Drenthe/Veenkoloniën, gedurende 3 schooljaren (2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, totaal € 900.000,--). In de hele Veenkoloniën doen ruim 100 scholen mee aan Taalpilots, waarvan ongeveer de helft uit Drenthe. Per schooljaar krijgt iedere school € 6.000,-- van het rijk en de school moet hier zelf ook € 6.000,-- naast leggen. De Taalpilots worden met elkaar verbonden via het project Duurzaam Leren in de Veenkoloniën. Voor dit onderdeel stellen provincie en de Agenda van de Veenkoloniën middelen beschikbaar.
- Een aantal gemeenten en schoolbesturen zet middelen in om een gedegen taalbeleid op de scholen te ontwikkelen. De provincie cofinanciert deze projecten.

Doorgaande Lijn

In Zuidoost-Drenthe lopen projecten om de doorgaande lijn van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs te verbeteren. Cofinanciering door schoolbesturen en provincie.

Ouderbetrokkenheid

Triple P en Krachtige Kinderen zijn de belangrijke instrumenten om ouderbetrokkenheid te vergroten. Voorbereidingen zijn gaande om deze methodiek/cursus in te zetten. Afspraken over financiering worden gemaakt wanneer plannen definitief zijn.

Zuidwest-Drenthe

In Zuidwest-Drenthe is een analyse van het Onderwijskansenbeleid uitgevoerd, van waaruit verschillende acties starten.

0-4 jaar

- De provincie neemt het initiatief voor een werkconferentie om partijen bij elkaar te brengen en gezamenlijk beleid uit te zetten. Overleg over inzet extra middelen door gemeenten zijn gaande. De gemeentelijke bedragen vanaf 2009 zijn aannames.

4-18 jaar

- In september 2008 komt er vanuit OCW subsidie beschikbaar voor rekenpilots (verbeterplannen voor het rekenonderwijs). Start rekenpilots waarschijnlijk vanaf begin 2009. Vanuit Zuidwest-Drenthe hebben verschillende schoolbesturen hiervoor belangstelling. De bedragen van gemeentelijke en rijk zijn aannames.
- Op initiatief van de provincie wordt er een werkconferentie georganiseerd om partijen bij elkaar te brengen en gezamenlijk beleid uit te zetten.

Doorgaande lijn

Activiteiten rondom dit thema moeten nog uitgewerkt worden (werkconferentie).

Ouderbetrokkenheid

Triple P en Krachtige Kinderen zijn de belangrijke instrumenten om ouderbetrokkenheid te vergroten. Voorbereidingen zijn gaande om deze methodiek/cursus in te zetten. Afspraken over financiering worden gemaakt wanneer plannen definitief zijn.

BIJLAGE 1

Samenvatting activiteiten 2007/2008

Zuidoost/Veenkoloniën

In de regio Zuidoost-Drenthe en de Drentse Veenkoloniën bestaat al een lange OVB (onderwijsvoorrangsbeleid)historie. Daardoor is er een ruime kennis en ervaring van onderwijskansenbeleid aanwezig en bestaan er reeds contacten tussen betrokken (onderwijs)partners in verschillende gemeenten. In het schooljaar 2007/2008 zijn er diverse plannen rondom het speerpunt Taal voorbereid en/of van start gegaan. De behoefte en bereidheid om dit in samenhang met elkaar en met de provincie te doen is groot.

Op initiatief van de provincie is er samen met de gemeenten Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen een plan ingediend bij het Ministerie van OCW om in aanmerking te komen voor een VVE-pilot, met als doel het verhogen van het doelgroepenbereik in de leeftijdsgroep 0-4 en het verbeteren van de kwaliteit van de voorschoolse educatie. In april van dit jaar heeft de staatssecretaris, Sharon Dijksma, de middelen voor uitvoering van de pilot beschikbaar gesteld). Deze pilot gaat vanaf 1 september 2008 van start.

Er komen extra middelen vanuit het rijk op grond van de subsidieregeling voor een impuls voor de vroegschoolse educatie (groepen 1 en 2 basisschool) 2008-2009. Omdat dit in het verlengde ligt van de pilot Kwaliteitsimpuls Zuidoost-Drenthe/Veenkoloniën wordt verwacht dat de regio voor deze extra middelen in aanmerking komt.

Onder regie van de Agenda van de Veenkoloniën zijn er in mei 2008 vanuit de veenkoloniale regio ongeveer 100 scholen (waarvan de helft uit het Drentse deel van de veenkolonien) aangemeld voor subsidie vanuit het Ministerie van OCW voor Taalpilots. Taalpilots worden uitgevoerd in het primair onderwijs: OCW subsidieert gericht plannen om het taalonderwijs in de school te verbeteren.

Door de Taalpilots in de regio met elkaar en met andere (bestaande) initiatieven te verbinden ontstaat een duurzame schoolontwikkeling en onderwijsvernieuwing. In het projectplan "De Veenkoloniën: duurzaam lerend!" wordt aangegeven op welke manier aan deze meerwaarde vormgegeven wordt. De inzichten van Michael Fullan (onder andere professionele leergemeenschappen, onderzoeksmatig werken) zijn hierbij het uitgangspunt en de provincie Drenthe is gedelegeerd opdrachtgever. Vanaf 1 september 2008 gaan de Taalpilots en het project "De Veenkoloniën: duurzaam lerend!" van start.

Daarnaast is er een aantal lopende projecten vanuit de Drentse onderwijsagenda gestart die pas dit jaar worden afgerond en zijn afspraken gemaakt voor nieuwe projecten, die passen binnen het provinciale onderwijsbeleid.

Zuidwest-Drenthe

In Zuidwest-Drenthe is in april 2008, in opdracht van de provincie en in overleg met de betrokken gemeenten, een krachtenveldanalyse gestart met als doel beter in beeld te krijgen welke activiteiten er op het gebied van onderwijskansen uitgevoerd worden en wat ieders rol/verantwoordelijkheid daarbij is. En in hoeverre zij bereid zijn samen met de provincie uitvoering te geven aan onderwijskansenbeleid.

De conclusie van deze analyse geeft aan dat alle partijen in Zuidwest-Drenthe de ambitie van de provincie, om te investeren in het bestrijden van onderwijsachterstanden, volledig onderschrijven.

De conclusies van deze analyse zijn vertaald in vijf beleidsfocussen, die de basis vormen voor een vervolg.

- het in brede zin bestrijden van onderwijsachterstanden en verhogen van het schoolsucces
- nadruk op de voorschoolse periode
- de doorstroom naar het voortgezet onderwijs en het schoolsucces in voortgezet onderwijs
- kennis en informatieachterstand over rekenonderwijs
- onderlinge verhoudingen en rollen/verantwoordelijkheden tussen de betrokken instellingen

In juni 2008 is de uitkomst van de analyse besproken met de betrokkenen en afgesproken dat er in het schooljaar 2008/2009 een aantal werkconferenties georganiseerd wordt om de beleidslijn voor deze regio verder te ontwikkelen. De conclusie van de Krachtenveldanalyse is hiervoor uitgangspunt. De aandacht gaat in eerste instantie uit naar samenwerkingsmogelijkheden/draagvlak en naar (samenhangende) activiteiten in de voorschoolse periode.

Tegelijkertijd worden lopende projecten en nieuwe initiatieven, die passen binnen het provinciale onderwijsbeleid, gestimuleerd in de vorm van projectsubsidies. Op termijn zullen de verschillende projecten meer met elkaar in verband worden gebracht zodat er een samenhangende aanpak ontstaat.

BIJLAGE 2

Uitvoeringsprogramma 2008/2009

Zuidoost-Drenthe/Veenkoloniën

Taal/rekenen			
<i>Leeftijdsgroep</i>	<i>Project</i>	<i>Doel</i>	<i>Partners</i>
0-4-jarigen	Kwaliteitsimpuls 0-4-jarigen Zuidoost-Drenthe/Veenkoloniën	- Verbeteren taalniveau van doelgroepkinderen	Gemeenten - Aa en Hunze - Borger-Odoorn - Coevorden - Emmen
0-4-jarigen	Klaar veur de start*	- Deskundigheidsbevordering voor het benutten van streektaal bij de ontwikkeling van de standaardtaal	Voorschoolse organisaties Gemeente Emmen
4-12-jarigen	Duurzaam leren in de Veenkoloniën	- Taalpilots op alle scholen, waardoor hogere taalopbrengsten - Leergemeenschappen inrichten (gedachtegoed M. Fullen)	Schoolbesturen Veenkoloniën, Ministerie OCW, Agenda van de Veenkoloniën
4-12-jarigen	Masterplan Taal Emmen: Deelproject Taalimpuls 4-12-jarigen	- Hogere taalopbrengsten - Versterken leerkracht-vaardigheden	Gemeente Emmen, Schoolbesturen Emmen
4-12-jarigen	Taaloffensief Borger-Odoorn*	- Duurzaam verbeteren van niveau van het taal/leesonderwijs	Schoolbesturen Borger-Odoorn
Ouderbetrokkenheid			
0-4-jarigen	Triple P	- Preventie - Opvoedingsondersteuning	Voorschoolse voorzieningen, gemeente Emmen
4-12-jarigen	Krachtige Kinderen*	- Deskundigheidsbevordering leerkrachten - Versterken empowerment ouders - Verhogen onderwijskansen kinderen van laagopgeleide ouders	Basisscholen Emmen, Borger-Odoorn
Doorgaande leerlijnen			
10-14-jarigen	Leesdoor*	- Realiseren van een doorgaande leerlijn op het gebied van woordenschat en begrijpend lezen	Esdalcollege Klazienaveen, 11 basisscholen uit gemeente Emmen
10-14-jarigen	Po-vo Emmen	- Aansluiting basisonderwijs met voortgezet onderwijs verbeteren (doorgaande leer- en zorglijn) - Preventie	Schoolbesturen basisonderwijs en voortgezet onderwijs Emmen Gemeente Emmen

Zuidwest-Drenthe

Taal/rekenen			
<i>Leeftijdsgroep</i>	<i>Project</i>	<i>Doel</i>	<i>Partners</i>
0-4-jarigen	Werkconferentie 0-4-jarigen	- Draagvlak en invulling van een regionaal onderwijskansenplan	Gemeenten Hoogeveen, Meppel, De Wolden, Westerveld
0-4-jarigen	Voorschool Tiendeveen	- Vergroten doelgroepenbereik - Taalstimulering - Betere aansluiting basisonderwijs	Gemeente Hoogeveen
0-4-jarigen	Preventie Yorneo-Speelwerk	- Deskundigheidsbevordering leidsters peuterspeelzaal en kinderopvang - Vroegsignalering en begeleiding van kinderen met ontwikkelingsachterstanden in de voorschoolse voorzieningen	Stichting Speelwerk, Yorneo

4-12-jarigen	Werkconferentie Onderwijskansen	- Draagvlak en invulling van regionaal onderwijskansenplan	Schoolbesturen, gemeenten
Ouderbetrokkenheid			
0-4-jarigen	Triple P	- Preventie - Opvoedingsondersteuning	Voorschoolse voorzieningen, gemeente Hogeveen, ge- meente Meppel
4-12-jarigen	Krachtige Kinderen*	- Deskundigheidsbevordering leer- krachten - Versterken empowerment ouders - Verhogen onderwijskansen kinderen van laagopgeleide ouders	Gemeente, schoolbesturen Hogeveen.
4-6-jarigen	Knapzak vol taal	- Opvoedingsondersteuning - Stimuleren interactie ouder-kind in thuisituatie	Gemeente Hogeveen, Schoolbestuur, Stichting Wel- zijnswerk
Doorgaande leerlijnen			
10-14-jarigen	<i>Nog in voorbereiding</i>		

Drenthe-breed

	Doel	Partners
Onderwijsmonitor	- In beeld brengen onderwijsresultaten in Drenthe	Alle gemeenten, schoolbestu- ren in Drenthe
Website Kansencentrum*	- Informatie en uitwisseling van kennis en ervaringen op het terrein van on- derwijskansen	Provincie Groningen, Biblionet Drenthe

* Deze projecten zijn gestart in het kader van motie M13 en lopen door als onderdeel van het Onderwijskansenplan 2008-2011.

FINANCIEEL OVERZICHT ONDERWIJJSKANSSENPLAN DRENTHE 2008-2011

€ x 1.000,-	2008				2009				2010				2011			
	Provincie	Schoolbe-	Gemeenten	Rijk	Provincie	Schoolbe-	Gemeenten	Rijk	Provincie	Schoolbe-	Gemeenten	Rijk	Provincie	Schoolbe-	Gemeenten	Rijk
	sturen	sturen			sturen	sturen			sturen	sturen			sturen	sturen		
Algemeen:																
Onderwijsmonitor			76				80				80				80	
Website Kansencentrum																
Proceskosten																
TOTAAL	10	0	76	0	45	0	80	0	45	0	80	0	45	0	80	0
Zuidoost-Drenthe/																
Veenkoloniën:																
Taal/rekenen:																
0-4 jaar*				200			125	800			125	600				***
4-18 jaar		100		100		300		300		300		300		200		200
Doorgaande lijn		10				25										
Ouderbetrokkenheid																
TOTAAL	85	110	0	300	230	325	125	1100	230	300	125	900	230	200	0	200
Zuidwest-Drenthe:																
Krachtenveldanalyse																
Taal/rekenen																
0-4 jaar*							100				100				100	
1-18 jaar**						300		300		300		300		200		200
Doorgaande lijn																
Ouderbetrokkenheid																
TOTAAL	55				225	300	100	300	225	300	100	300	225	200	100	200
TOTAAL	150	110	76	300	500	625	305	1400	500	600	305	1200	500	400	180	400

* = 0-4-jarigen: gesprekken met gemeenten over hun financiële bijdrage zijn nog gaande; de ingevulde bedragen zijn aannames

** = 4-18-jarigen: p.m.-posten: afhankelijk van het aantal scholen uit de regio die mee gaan doen aan de taal- en rekenpijls van het Ministerie OCW; ingevulde bedragen zijn aannames

*** = subsidie van het rijk voor 0-4-jarigen stopt eind 2010; provinciale bijdrage is afhankelijk van rijkssubsidie in 2011